

اعتصام

۱۰ ربیع الاول سنه ۱۳۳۸

۴ ثانویہ اول سنه ۱۳۳۵

{ منافع عامیہ خادم، مجموعہ اسلامیہ در }

رسم و صورت حقنہ کی سوالہ جواب

احمد شیرانی

ارادہ جزئیہ حقنہ بعض مطالعات

حافظ عبداللہ

نماز دینک دیر کیدر

محمد امین

بخارادہ علم و علما

طاہر المولوی

دارالشفق الاسلامیہ

محمد باقی

سؤ اخلاق

علی رضا

قرآن کریم ندر ؟

محمد فوزی

نجل اداره : فاتح - اعتصام

فیثان (۵) غروشدہ

۱۳۳۶

اراده جزئیة حقنده بعض مطالعات

بلك چوقلرینی خسران و ضلالت و ادیلرینه دوشورن اراده جزئیة مسئلهسی
نی بوبالده کی مطالعاتی یازمغه سوق و اجبار ایتدی. امید ایدرم که ضلالتده قالانلر
ساحل هدایتیه واصل اولورلر. ومن الله التوفیق .

علامه تفتازانی شرح عقائدنده دیورکه :

علم الهی ایله اراده الهیه بی هرشیئته تعمیم ایتدکدن صوکره صورت قطعیده
جبر لازم کلیر. چونکه علم ایله اراده یا فعل عبدک و جودینه و یا خود عدمنه تعلق
ایدر. شق اول فعلک و جودینک و جوبی ، شق ثانی ایسه فعلک امتناعی استلزام
ایدر. حالبوکه وجوب و امتناع ایله برابر اختیار ، بر اراده اوله ساز. اوله مایجنه
تقیضی اولان جبرک ثبوتی لازم کلیر.

پوسؤاله جواب اوله رق بیوریورلرکه : علم الله ایله اراده الله؛ لایزالده عبددن
صدور ایدم چک فعلک و یا خود عدم فعلک او عبدک کندی اختیاری توسططیه
وقوعبوله جفته تعلق ایدر. شوخالده فعل عبده جبر بولماز، بناء علیه اشکالده قالماز.
علامه مرحوم ویریلان شو جوابدن نشئت ایدن دیگر برسؤال دها صورارق
دیورلرکه :

جواب اولدن اکلایشیلدیفته کوره علم ایله اراده فعل اختیاره تعلق ایدیور.
بناء علیه فعل الاختیارک واجب و یا تمتنع اولسی لازم کلور. بولوزوم ایسه اختیاره
مناقیدر. بو سؤالده شویله جواب ویریور : بو منافاة ممنوعدر. چونکه
اختیارک توسططیه فعلک و جوبی او اختیاری سلب ایتمز ، بلکه تأیید ایدر .
وجوب بدون اختیار اولسیدی او وقت منافاة بولونوردی . ولیس کذلک .
بو بحثک تماماً حل و انکشافی برآز تفصیله محتاجدر . شویله که : صانع
تعالی نک علم ازلیمی بتون کائناتی محیطدر . ماسوی الهمده بر شی تصور اوله مازکه
او شیئه علم الهی تعلق ایتمسون .

علم ازلئ الهی نصلک موجود ازلئیه تعلق ایتشمه موجودات لایزالیه ده
تعلق ایتدیکی بی اشتباهدر . چونکه علم الهی به نسبت زمان مساوی اولوب
منقسم دکلدر . انقسام زمان انحقا حادثلره نسبتله در . حادثلرک زمانه نسبتی بر
پنجره لی اوطه ده بولونان کیمسه نك پنجره نك آغزینه کریلان اوطه نك خارجنده کی
اورغانه نسبتی کیدر . او کیمسه به نسبتله مذکور اورغانک اوج قسمی واردر .
بری مذکور اورغانک پنجره به محاذی اولوب کوریلان قسمی ، دیگری پنجره
حداسنی کیمش اولدیفندن کورولمه یین قسمی ، اوچنچیسیده هنوز پنجره نك
حداسنه کلریکنندن کورولمه یین قسمی . ایشته بو اعتبار ایله زمان ، حادثلره
نسبتله ماضی ، حال ، استقباله آیریلور . قدیمک ایسه زمان نسبتی مذکور اوطه نك
اوزرنده بولونان کیمسه نك مذکور اورغانه نسبتی کیدر . او کیمسه ایچون
اورغانک کورلیان هیج بر قسمی اولدیفندن اورغان انقسام ایتدیکی کی قدیمه
نسبتله ده زمان انقسام ایتمز وازمنه ثلاثیه آیریلار .

بناءً علیه علم ازلئ الهی ، موجودات ازلیه ولایزالیه به تعلق ایتش اولدینی
ثابت اولدینی کی علم معلومک صورتک تمامیه حصولندن عبارت بولنسی
علمک ازهرجهت معلومه مطابقت و موافقت ایتشمک لزومی ، بوده علمک معلومه
تابع اولسنی انتاج ایتدیکنندن علم الهینک موجود ازلئیه ازلده موجود اولدقلری
وجهله ، موجود لایزالیه ده لایزالده وقوع بوله جفی وجهله تعلق ایتسی وبوصورتله
بالجمله کائناتک علی التفصیل معلوم اولسنی ده ضروری اولش اولور .

شوه حالده موجودات لایزالیه دن اولان هدی وضلاللری عبادک کنیدی
اختیارلری واسطه سیله مکسوبی اولدینی علم ازلئ الهی ایله معلوم اولونجه ارتق
هدایت و ضلالتده کی شائبه جبر قائلار .

کله نفس اختیاره : نفس اختیار مخلوق الهی وفعل اضطراریدر . بونک
اضطراری اولماسی عیدک اختیارینه منافی دکلدر . نته کیم اراده الهیه نك علی طریق
الایجاب من ذاته تعالی صدوری صانع تعالانک فاعل مختار اولسنه منافی اولدینی کی .
أوت . اگر علم الهی احد طرفیندن — فعل ویاخود عدم فعلدن — برینی

ترجیح ایده رک تعلق ایتمه یدی ، ایشته او وقت منافات بولینه بیلیردی . ولیس كذلك .

خلاصه : صانع تعالاده اراده وار . و بو اراده ده من ذاته تعالی صادر اولمسیله ضروریدر . حالوکه بو اراده سی توسطیله صدور ایدن کافه افعالنده فاعل مختاردر . کذا عبده بر اراده (۱) واردر و بو اراده ده من ذاته حاصل و صادر اولمسیله ضروریدر . حالوکه بو اراده سی توسطیله صدور ایدن بالجله افعالنده عبده مختار اولسی لازمکلیر .

خلاصه مافی الباب : علم الهینک ازلی و معلومک دخی لایزالی اولمسنندن علم ازلی الهیده اصلا خاف و خطا اولمدینی جهتله معلوم لایزالینک علم ازلی به موافق صورته وجود خارجی به روزی لازم کورلمشدر . صورت ظاهرده معلوم لایزالی علم ازلی به تابع و علم ازلی ایله واجب کورینور ایسه ده حقیقته علم ازلی معلوم لایزالینک موافق تام سورتی اولدیغندن و معلوم لایزالی به تمامیه تابع بولندیغندن عبادک کسب اختیارلیله لایزالده وقوع بولاجق هدی وضالارینه وقوع بولاجنی وجهله — ازنده تعلق ایتمی لازم کلیر . بو ایسه عبادک هدی وضالارنده کی لایزالی اختیارلری سلب ایتمز ، بلکه علم الهیده خطا اولمه جهندن علم الهینک عبادک هدی وضالارینک کندی اختیارلری توسطیله اولسنه متعلق بولندی . جهتله هدی وضالارینک کندی اختیارلری توسطیله اولسنه متعلق بولندی . ایچون هدی وضالارینک اختیارلیله اولسنی تأیید ایدر .

غایه مافی الباب : الهی ایله معلوم لایزالی آره سنده لزوم حقیق واردر . معلوم ظاهره روزنده علم الهی به تابع و لازم کورلدیکی حالده حقیقته علم الهی ده معلوم لایزالی به تابعدر .

بیضا : داغستانی زاده لردن

حافظ عبدالله

[۱]. اختیار عبد : — هیچ بردای و سرچ اولمسیزن عبده فعلیه عدم فعلنک هن برلرینه تعلق ایتمی شانندن اولان اراده معناسنه برهقه قدر . کافی السیلکونی صحیفه ۴۵۵